

Центральний міський бібліотеці імені Лесі Українки — 50 років

Здавалося б, у дні, коли Центральної міської бібліотеці імені Лесі Українки випало відзначати свої 50-річчя, про що нам, громадянам України, ще думати, як не про "омегу" в мінорному розумінні цього слова: "альфо і омега, коліско і мавзолею..."? Бо схоже на те, що земля наша, яку великодержавно-імперська наука охрестила колицкою "трьох братніх культур", неухильно стає мавзолеєм духовності і, насамперед, української.

Але при зустрічі з директором ЦМБ Людмилою Іванівною КОВАЛЬЧУК та її колегами з'ясувалося: тут, принаймні щодо історичної долі однієї з найпопулярніших у Києві бібліотек, формулу "альфа — омега" рідше відкинуто. Тут у пошані інша формула: від "альфи" — далекого 1944 року, коли з ініціативи киян в одному з приміщень школи № 38 на Гоголівській було засновано нічим не примітну бібліотеку імені Лесі Українки, до "Альфи" — одного з 11 придбаних у фірми "Діджитал" комп'ютерів, останнього "крику моди" на світовому комп'ютерному ринку, який — і не лише завдяки назві! — символізує оновлення чи, радше, перехід в інший якісний вимір...

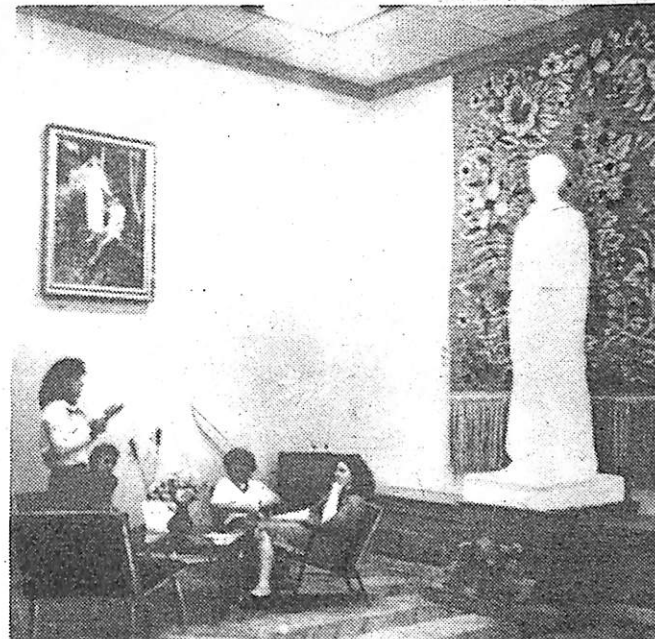
— Інформаційний центр ЦМБ, матеріальною базою якого і має стати наш комп'ютерний парк, не самоціль, — говорить Людмила Іванівна. — Якщо пам'ятає, десь на початку 70-х від Карпат до Курил поши-

рювався так званий севастопольський досвід. Бібліотеку імені Лесі Українки, тоді ще "рядову" і розташовану в іншому, значно меншому приміщенні, вирішено було зробити таким собі полігоном. Так ми стали "центральною районною", а згодом і "центральною міською" бібліотекою, тобто осередком мережі 92 державних бібліотек для дорослих і юнацтва (Ця кількість, до речі, — абсолютний рекорд СНД). Як не дивно, нав'язаний вольовим методом "досвід" виявився непоганим. В усякому разі і в Шевченківському районі, і в Києві система прижилася, а наш у ній "панівний" статус ні в кого не викликає заперечень. У період засилья на книжковому ринку низькопробного, переважно російськомовного, а іноді і відверто антиукраїнського читива централізація, уперше запроваджена в Севастополі, на київському ґрунті несподівано обернулася неабияким благом. Ми маємо реальні важелі впливу на формування фондів усіх 92 бібліотек, що дає змогу завдяки професіоналізму колективу відділу комплектування на чолі з Тетяною Кодоленко довести до читача забуту й замовчувану літературну спадщину України, тактовно і ненав'язливо залучати читачів до рідної мови і культури.

Але такий наш статус змушує шукати ефективних засобів накопичення, систематизації, збереження і використання бібліографічної інформації. Адже не треба пояснювати, наскільки непросто складати зведений каталог книг, які

одержують бібліотеки міста, — лише наш фонд з філіалами в Шевченківському районі становить близько 500 тисяч найменувань, — або забезпечувати оперативність інформації про нові надходження. Лише електронний інтелект здатен зняти неймовірну напругу, яка, неминуче виникне, якщо йти обраним шляхом далі, тобто ставати ланкою світової інформаційної системи — чогось на кшталт "великого кільця" з фантастичного роману Івана Ефремова "Туманність Андромеди". Ось чому серед щирих друзів бібліотеки фігурують тепер не тільки відомі українські письменники, діячі культури, трудові колективи ("Укргазпроект", ВО "Електроприлад" тощо), а й такі представники заокеанських ділових кіл, як Боб Женевський, Богдан Купич, Любомир Курилка. Фірма "Алеф", яка на високому рівні здійснила програмне забезпечення інформаційного центру бібліотеки Єрусалимського університету, погодилася і на співпрацю з ЦМБ. Саме підлаштовуючись під вимоги цього авторитетного партнера, ми підбирали комп'ютерний парк не за принципом "що Бог пошле", а прискіпаво, з розрахунком на перспективу. "Альфа" і не тільки вона — без перебільшень авангард світової комп'ютерної техніки. Дорогий, треба сказати, авангард. Як і те, що збирається здійснити "Алеф". Тож, хоч увагою держави ми не обділені, проблема пошуків надійних спонсорів залишається.

У залах бібліотеки на Тургенівській велелюдно. Зусиллями директора та її колег — Лариси Горбач, Людмили Курило, Леоніда Криворучка, Любові Шабали, Вікторії Шинкаренко, Лідії Коцюби, Слави Бабіної, Майї Потапової та інших тут створено атмосферу, яку відчуваєш, коли заходиш до храму: урочисто, святоково і водночас затишно, заспокоїливо. Жінки здивовані: "Звідусіль чуємо: бібліотеки в Україні занепадають, по них мало не вітер гуляє... Ми цього не відчуваємо. Мірємо про одне — розши-

рення площ, вдосконалення структури, що допоможе обслуговувати людей — понад 70 тисяч постійних читачів якісніше, кваліфікованіше".

Відамо належне колективові-ювілярів (щось усе рідше й рідше робиться це на шпальтах газет!). І все ж так уже влаштована людина! — кортить навести й іншу версію благополуччя бібліотеки, трохи несподівану і, якщо хочете, містичну.

У кожного з нас трапляється в житті людина — чи то вчитель, чи то просто старший друг, — яка не меншою, а часом і більшою мірою, ніж рідні і близькі, формує нашу особистість. У Людмили Іванівни Ковальчук, нинішнього директора ЦМБ, уродженки села Борівки Макарівського району, такою людиною був Адольф Леопольдович Розенцвайг, який після

відбуття покарання у сталінських таборах, будучи блискучим економістом (навіть бездушна тоталітарна машина зважала іноді на обдарування!) очолює місцевий колгосп "Комсомолец". Цей німець ще у 30-х роках мав сміливість критикувати існуючу господарську систему, "перегини" колективізацій та індустріалізацій, а пізніше, в Борівці, — на базі "окремо взятого" колгоспу втілював у життя, наскільки це, звичайно, було можливо, своє бачення еко-

номіки і виробництва... Ця людина варта окремої публікації. Ми ж зазначимо лише, що в житті Людмили Іванівни Ковальчук, заслуженого діяча культури України, одного з найкращих у країні фахівців, Адольф Леопольдович назавжди залишився зразком віданості справі принциповості, порядності і людяності. Їх пов'язувала давня і міцна дружба. Куди тільки не кидала доля Розенцвайга, аж поки не знайшов він вічний спочинок у селі під Яготином. Змінювала "прописку" і бібліотека. Та от дивина: на розі Тургенівської і Полтавської, де вона, сподіваємось, вкорінилася назавжди, до війни стояв будиночок, у якому до 1937 року, тобто до арешту, мешкав тоді ще киянин...

Адольф Леопольдович Розенцвайг. Людмила Іванівна, випадково дізнавшись про це, довго не могла заспокоїтись: це ж треба — такий дивовижний збіг! То, може, щось таки є в теорії "добрих" і "недобрих" місць на землі? І в тому, що доля людей, а з ними — і бібліотек, не така вже сліпа і дає добре знамення, коли вони стоять на доброму ґрунті і прямують добрим шляхом.

Микола ЦІВІРКО.

На знімках: такою була бібліотека в 40-х роках; такою є зараз. Фото з архіву ЦМБ.

